

Előfizetési árak:
 Egész évre 10.— forint
 Félévre 5.—
 Negyedévre 2.50
 Egy óra 1.—
 Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
 nap, vasárnap kivé-
 telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE

**Szerkesztőség és
 kiadóhivatal:**
 Főpiac, a város-
 azzal szemben.

Hirdetések:
 Egy hasábos petit
 soronként 5 krajával
 számítatnak.

Apponyi keserve.

— november 30.

Apponyi Albert gróf a képviselőház tegnapi ülésén két óra hosszáig öntötte ki szívének keserveit a kormány ellen. A nemzeti pártnak egykor népszerű vezére, ma már régi fényének romjain kesereg és hogy saját politikai ténykedése által bizalomvesztett lőn, most a kormányrendszeren siet bosszút állani, a mennyiben a szabadelvűpárt egész korszakát teszi a maga szempontjából bírálattá tárgyává.

Keserű, lemondó és fájdalmas az a hang, a melyet Apponyi hangoztat s a mely hosszú politikai működésének sikertelenségéből fakad. De a nemzeti pártnak hibája önmagában rejlik, tudniillik abban a politikai közszereplésben, a melyet ez a párt kifejtett s a mely csak látszólag volt liberális, de akárhányszor, mint például az egyházpolitika nagy és fontos kérdésénél is, a merev reakció álláspontjára helyezkedett. A hatalomért versengve pedig személyes politikát folytatott s míg nyíltan, keztyűs kézzel dolgozott, titokban a tuzókkal szövélkezve izgatott.

Ilyen és ezekhez hasonló tények elidegenítették tőle a nemzetet. Mert hogyan lehetne bizalommal viseltetni egy párt iránt, a mely zászlójára a nemzeti erők gyarapodását tüzi és mikor a kormány reformterveivel ugyanezt célozza, akkor mindig a nemzeti pártot találja szemben magával. Így volt ez a múltban is mindig és így van jelenleg is. A kormány az ország érdekeit tartva szem előtt, minden erejével odatörekszik, hogy a kiegyezési kérdéseket megoldja. A nemzeti párt ugyanezt sürgeti; de a helyett, hogy a parlamenti békés tárgyalás elősegítésére törekednék, beáll az obstrukció szolgálatába és teljes odaadással azon működik, hogy megteremtse a törvényen kívüli állapotokat.

Lehet-e hinni az ilyen politikai magatartás őszinteségében. Csoda-e, ha a nemzet elfordul Apponyi pártjától és magára hagyja kesergésével együtt.

A miniszterelnök tegnapi beszédében megmondotta szokott őszinteségével, hogy ha olyan sürgős a kiegyezés kérdése, adjanak alkalmat a kormánynak, hogy

cselekedhessék. Adják meg az indemnitást és ne folytassanak céltalan obstrukciót, mert ezzel minden munkát megakadályoznak, a parlament tekintélyét lesüllyesztik és a legszebb alkotmányos intézményt veszélyeztetik. Ha olyan sürgős a nemzeti pártnak a kiegyezési javaslatok tárgyalása, ne legyen kevésbé sürgős az indemnitás megadása se, mert első sorban ennek a javaslatnak elfogadására van szükség, hogy a további nehézségeket könnyebben lehessen megoldani.

Erre a világos és tiszta beszédre a nemzeti pártnak persze nincs felelete, hanem nagy vezére tovább kesereg, közromlottságot emleget és a kormányt teszi felelőssé azért, a minek tulajdonképpen az általuk vezetett obstrukció az oka.

Végelkeseredésében annyira megy Apponyi, hogy a kormány liberális politikájának, mely a nemzeti erőt és haladást jelenti igen sok téren, — jelentőségét és sikereit egyszerűen letagadja. — Pedig az kétségtelen, hogy a király és a nemzet szíve soha sem állott közelebb egymáshoz, mint a Bánffy-kormány alatt. Az is tagadhatatlan, hogy a magyar katonai oktatás és a hadsereg szellemének nemzeti irányban való haladása kormányunk érdeme, a mely soha sem szűnik meg újabb és újabb sikereket vívni ki, a melyek nemzeti szempontból nagy jelentőségűek s a melyeket csak az elvakult szenvedély nem lát meg s a teljes elfogultság tagadhat el.

Apponyi Albert nagy bánatában azt is zokon veszi, hogy a miniszterelnök a szabadelvűpárt értekezletén a királyi bizalmat hangsúlyozta. De a nemzeti párt vezére megfélemedezik arról, hogy ők sokkal tovább mennek az obstrukció hevében és sokkal rendkívülibb módokhoz folyamodnak, hogy a kormányt lehetlenné tegyék. Hiszen éppen Apponyi hozta fel azt, hogy rendkívüli időben élünk. Miért veszi hát rossz néven a kormánytól, ha azt mondja, a mi igaz.

Különben, a mint már többször meggyőződünk, az ellenzék minden eszközt megenged magának a kormány és szabadelvű párt ellen, de azt már rossz néven veszi, ha ellene hasonló eszközöket vesznek igénybe. Az

ellenzék szabadon lármáz, gyanúsít, sérteget, de ha esetleg ellene is ugyanazon hangon beszél valaki, azt már mindjárt súlyos bűnül rójják fel.

Ilyen az ellenzék igazságérzete.

A nemzeti párt vezére pedig megnyugodhatik abban, hogy politikai szereplésének meddőségét önhibája okozta. Mert nem lehet bizalommal senki olyan párt iránt, a mely liberális, de reakcionárius is, a dualizmus alapján áll, a függetlenségiakkal szövélkezve. A kiegyezést követeli, de megtagadja annak eszközeit, a parlamenti tekintélyt hangsúlyozza, de dühösen obstruál.

Ezek a súlyos politikai tévedések természetesen nem teszik népszerűvé a nemzeti pártot bármilyen keservesen panaszkodják is vezére.

— A kvóta. A magyar országos kvótabizottság Széll Kálmán elnökle mellett tegnap este tartotta utolsó ülését, amelyen az elnök előterjesztette az osztrák kvótabizottság legutóbbi ülésének jegyzőkönyvi kivonatát, amelyet a M-g már e hó 22 iki számában egész terjedelmében ismertetett. Ez a jegyzőkönyvi kivonat épp úgy, mint az utolsó magyar nuncium is, konstatálja, hogy a bizottságok tanácskozásának eredménye nem volt és így a bizottság működése befejezettnek tekinthető. Ezzel véget ért a bizottság működése, nem marad egyéb hátra, mint-hogy a bizottság megtegye jelentését az országgyűlés mindkét Házanak. A bizottság egyhangulag magáévá tette az elnök javaslatát és megbizta őt és az előadót, hogy a jelentést hitelesítsék és a törvény értelmében a miniszteriumnak átnyújtsák. Miután még a bizottság az előadónak köszönetet szavazott, az ülés véget ért.

Az osztrák kvótabizottság is tegnap tartotta utolsó ülését, a melyen az előadó bemutatta a reichsrath elé terjesztendő jelentését. A bizottság ezt változatlanul elfogadta, az előadónak köszönetet szavazott, mire az elnök a kvótabizottság ülését berekesztettnek jelentette ki.

— A román trónbeszéd. Károly román király a minap nyitotta meg a román kamara új ülészakái trónbeszédével. E beszédnek legkiemelkedőbb része az, mikor a király pétervári fogadásáról és a czár barátságáról beszélt s mikor megemlítette, hogy Románi a legjobb viszonyban van az európai államokkal. Általánosn feltűnt azonban, hogy a király egy árva szóval sem emlékezett meg Ferdinánd bolgár fejedelem kétszeri látogatásáról. — Okát a dolognak a bolgárfejedelem politikájában keresik. — Románia konszolidált állam s a Balkán-államok között a rendőrfőntartó szerepére van hivatva. Bulgária és fejedeleme megbolygatni akarja azt a rendet, melyet a nagyhatalmak sorban Ausztria és Magyarország a Balkánra nézve megállapítottak. Ferdi-

nánd fejedelem a Sztambulov meggyilkolásában részt vett vagy pedig a bűnrészességgel gyanúsított embereket udvarába fogadja, maga köré gyűjti, vagy kitünteti a visszatért emigránsokat, a kik Battanberg Sándort elűzték s főtiszteknek nevezi ki őket a hadseregbe. Szófiában mindezek miatt hiába várták a román király viszontlátogatását. A hatalmak Károly királyt követendő példának állítják oda Ferdinánd elé; Ferdinánd azonban folytatja az ő politikáját.

Országgyűlés.

Budapest, november 29.

Az etnóki előterjesztések között ott volt a december 2 ről szóló proposíció is. Miután a hercegprímás e napon Budaváran ünnepi istentiszteletet tart, ajánlotta Szilágyi, hogy a Ház ezen a napon ülést ne tartson s hogy a Ház hálás örömeinek és hódolatának jegyzőkönyvben adjon kifejezést.

Kossuth Ferencz áll szólásra:

— Mi nem ünnepeljük az osztrák eszászart! — jelenti ki pathetikusan.

— De a magyar királynak kifejezhetik a hódolatukat! — kiáltják jobbról.

Szalay Károly a házszabályokhoz kér szót.

— Az elnök proposíciója indítvány lévén, tessék kinyomtatni és szétosztani.

A miniszterelnök áll szólásra.

— A dolog érdemére nézve volt már alkalmam nyilatkozni a kultuszminiszter ural egyútt, a mult alkalommal. De kijelentem ismételtelen, hogy abban senki se láthat alkotmány sértést, ha a Ház e napon örömeinek és hálájának ad kifejezést, hogy isten királyunkat e nemzet üdvére egészségben, erőben megtartotta.

Szalay Károly szavaira Szilágyi Dezső elnök adta meg a választ:

— Az általános gyakorlat az, hogy mikor a Ház érzelmeinek ad kifejezést, nem indítvány, hanem elnöki előterjesztés kapcsán teszi ezt.

Azután Olay Lajos, Endrey Gyula, majd Sima Ferencz szólottak. Még az

öreg Madarász József szavalt el élesen csengő hangon egy szónoklatot a kormányzati alapokról, amelyek közül ő a maga részéről a köztársasági kormányzati alapot tartja a leghelyesebb kormányzati alapnak.

Több szónok ez üggyhöz nem is jelentkezett; a vita tehát bezárult. Közben azonban Szalay Károly irásban is beadta a maga indítványát: hogy az elnöki proposíciót nyomassák ki és úgy határozzanak felette:

— Husz képviselő névszerinti szavazást kért erre, más husz képviselő pedig holnapra kéri a szavazást halasztani: jelenti az elnök.

Most aztán a Rakovszky mentelmi ügye következett.

Schmidt Gyula előadó terjesztette be a mentelmi bizottság jelentését, azután Hentaller Lajos siettetett fel a dobogóra.

— Van szerencsém a kisebbség különvéleményét benyújtani, kérve annak kinyomtatását, szétosztását és napirendre tűzését elrendelni.

— Elrendelem! — szól az elnök.

— Kérem a mentelmi bizottság jegyzőkönyveinek felolvasását! — szólal meg Szentiványi Árpád.

Ez megtörténik, amire megint Szentiványi kér szót.

— Belegyezem, hogy a jelentés kinyomassék és szétosztassék, de a napirendre vonatkozólag kérem, hogy azt rögtön vegye tárgyalás alá.

A miniszterelnök áll szólásra.

— Egyáltalában nem látom indokolva azt, hogy ez a jelentés rendkívüli sürgősséggel vétessek tárgyalás alá. A mentelmi bizottság jelentésének tárgyalása rendszerint a szombati napon szokott történni, ajánlom, méltóztassék ez esetben is a rendes gyakorlathoz hiven eljárni. Akkorra a kinyomtatás és szétosztás is eszközölhető lévén, a Ház a tárgy teljes ismeretében határozhat.

Szentiványi Árpád a beszédében olyasmit mondott, hogy Schmidt előadó előre megfogalmazott, felsőbb helyről su-

galmazott véleménynyel jött a mentelmi bizottság ülésére.

Schmidt Gyula személyes kérdésben kért szót.

— Hogy véleményemet előre megfogalmaztam, az természetes, hiszen előadója vagyok a bizottságnak: de a leghatározottabban tiltakozom az ellen, mintha engem akár a miniszterelnök ur, akár a kormány bármely tagja befolyásolt vagy csak befolyásolni meg is kísérelte volna.

Meglehető meglepetést keltett, mikor a képviselői sérthetlenség védelmére Olay Lajos állt fel.

Olay után Pichler Győző beszélt majd Kubinyi Géza.

— Tárgyaljuk a dolgot szenvedély nélkül — mondotta — és ezért helyesebb, ha bevárjuk a szenvedélyek lehigulását. A miniszterelnök indítványát pártolja.

— Mi nem vagyunk szenvedélyesek! — kiáltja Zmeskál Zoltán.

A színészet története Debreczenben.

— Folytatás. —

1837 ben Fánecs Budáról, az év elején Debreczenbe jött le vendégszerepelni, akkor midőn a budai társaság szétoszlott, a pesti nemzeti színház pedig még nem nyílt. Fellépett a „Fiantlandi János“ nézőjátékában is, melyet Weissenstern Johanna után Kossuth Lajos fordított, de jutalomjátékul február 25 én a Notredamen harangozóban a Claude Frollo szerepét választotta. — A szindarabok feletti előleges censura ez időben a helybeli kegyesrendiek igazgatójára volt bízva, de a város is mindig ügyeletet gyakorolt egyik tanácsnok által, „nehogy az előadásban botrányos extemporizáció és találmányos kifejezések történjenek.“ Ez alkalommal Molnár Mátyás direktor panaszt emelt a városi tanács előtt, hogy Fánecs a maga szerepében „egy a vallást és a papi rendet sértő fertelmes személyt ábrázolt“, és kérte, hogy elfogadása azonnal rendeltessék el.

TÁRCZA.

A legrégebb színész-család.

— A „Debreczeni Ellenőr“ eredeti tárczája. —

Manapság némelyek kevés becsüt tulajdonítanak az u. n. családi tradícióknak; pedig a hagyományok ereje az emberi társadalomnak mindig becses lételeméi közé tartozik, segélyére az egyéni érdemeknek is, sőt tetre serkent ilyenek szerzése iránt. Tradíció és érdem, — mult és jelen — egybefonódva alkotják a társadalom haladásának hatalmas emeltyűit, együtt nyujtanak reményt biztató jövőre.

Annál szentebb és tiszteletreméltóbb — s már magában véve érdemet képez a családi hagyományok őrzése, ha az nem kiváltságok érdekében történik, hanem egy oly rögs életpályát látunk tradíció gyanánt egy család életében, mint a színészet, melynek utjain, még nem is oly régen, — ha nyíltak is virágok, de még több volt a tövis... Hogy ezelőtt mily nagy elszánás, önfeláldozás és igaz művészi ihlet kellett ahhoz: magyar színészeknek lenni, nem magyarázom, tudni való. Egy olyan családról kívánok most megemlékezni, melynek a színészet valóssággal ősi tradícióját képezi, melynek tagjai ott voltak a magyar Thália bölcsőjénél s azóta minden generációja — egészen a legújabbig — a magyar színészetet szolgálja.

Ez a par excellence színész-család a Láng-család és ilyen tudtommal nincs is több, mert egyedül ez tartotta meg a

színészhivatásban egyenes ágon több mint száz év óta a folytonosságot, úgy hogy méltán számot tarthat a legrégebb színész-család elnevezésre.

A Láng-család története össze van növe a magyar színészet egész multjával s így természetesen a most ünnepelt 100 éves debreczeni színészettel is szoros vonatkozásban áll. A nehéz kezdetnél, — midőn a keletkező magyar színészet pártfogóiként felvilágosodott elméjü főurakat, működő tagjaiként pedig nagyobbrészt nemesi származású ifjakat látunk szerepelni, mindjárt ott találjuk Láng Ádámot, mint a legelső uttörők egyikét.

Láng Ádám János 1772-ben született, köznemesi családból, az abaujmezei Jászó Ujfaluban, hol atyja, Pál, tanító s jegyző volt. Tanult Debreczenben, Kassán, Pozsonyban és végül Pesten, a hol a gróf Ráday Pál és Kazinczy Ferencz pártfogása és Kelemen László igazgatása alatt 1790-ben alakult legelső pesti (recte: budai) színjátszó társaságnak 1792-ben lett szerződött tagja. Hogy ez időben a színészeknek nem csak egy, sőt nem is két szerepkörük volt, hanem lehetőleg mindenhez kellett érteniök s hogy különösen Lángnak erre mily nagy tehetsége volt, a „Honművész“-ben olvashatjuk. (1839. I. június 20. sz.)

Az előismerő cikk, mely a már akkor veterán művész életműködését méltatja, kiemeli, hogy „nem vala ő egyoldalú ember, mert majd mint hős, majd mint gavallér, comicus, öreg, eselszövő — gyönyörködteti nézőit; majd pedig mint kedves hangu tenorista, mulattatá hallgatóit.

Ő mindenütt s mindenben egyiránt használható volt.“ — Láng a Kelemen-féle társulatnál egészen annak feloszlásáig, 1795-ig működött. Ugyanezen évben halt meg első neje, Kelemen Erzsébet, kivel csak előző évben kelt egybe.

Ekkor ő is, mint legtöbb társa, az 1792 ben alakult Wesselényi féle erdélyi szintársulatához ment, mely épen ezáltal erősödött meg. Kolozsvárott működtek, hol Láng a társulat pénztárnoka volt, 1798-ban pedig, mint tudvalevő, Debreczenbe és Nagyváradra is elátogattak. — Ez évben vette nőül Láng János Annát Máriát, kivel a legelső fennmaradt debreczeni színlapon már együtt szerepelnek, ki azonban már 1806-ban meghalt Kolozsvárott. Láng később a Kulesár István pesti szintársulatánál játszott s egyúttal annak aligazgatója volt. 1815 nyarán e társulat részint eloszlott, részint Miskolcra költözött; ő aztán ősszel az Udvarhelyi Miklós szintársulatába lépett, mely a Rondellában játszott. (Itt már Lajos fia is a tagok közt volt.)

Később maga alapított társulatot, melynek igazgatását aztán a 30-as években Lajos fiának adta át. 1837-ben a pesti állandó színház megnyíltakor, esékely fizetéssel, mint „hangmütárnok“-ot és kiegészítő pénztárost alkalmazták ott az öreg színészt. 1842-ben még egyszer felvirradt rá a dicsőség napja: a nemzeti színház nagy fényvel ünnepelte meg 50 éves színészi jubileumát. 1846-ban, 74 éves korában fejezte be életét a magyar színügy derék uttörője, ki sokoldalú tehetségével nemcsak a színjátékban tünt ki, hanem a színi-irodalom terén is ha-

A tanács részéről Bayler tanácsnok lón a nyomozással megbizva. Miután ki tünd, hogy nevezett darabot a m. Tudós Társaság is ajánlotta a színészeknek, hogy Pesten többször adatott, de meg hogy Fancsy nemes ember, a tanács ezt határozta: „A folyamodó T. Pater Rector ur kérésének az előadottak szerint semmi törvényes alapja nem lévén, azt teljesíteni nem lehet.”

1837-ben némi vizsgálódások ütötték ki a színészek, különösen Szákfy és Ujfalussy közt, leginkább Erdélyiné (szül. Sáska Biri) miatt Kántorné, Szákfy és Csabai kijelentették, hogy Erdélyinével nem szolgálnak; azonban Erdélyiné debreczeni polgár özvegye volt és győzött. Az Ujfalussy és Eder György igazgatása alatti társulat pedig 1840-ig Debreczenben maradt.

1844. és 45-ben a Komáromy Sámuel, Könyves Lajos, Váradi Pál és Fejér Károly igazgatása alatti társulat játszott Debreczenben.

1846. és 47-ben ismét jó társaság került össze a Feleky Miklós igazgatása alatt; nőtágjai közt volt Felekyné (Szákfy Amália), Udvarhelyiné és Prielle Kornélia.

1848. és 43-ben Abday Sándor volt a debreczeni színigazgató. De úgy látszik társasága nem igen volt, vagy szétoszlott. Legalább 6 maga negyedfél hónapot (a magyar kormány ott léte alatt) a külső sőt háznál levő magazinban, mint székek és sütő asszonyokra ügyelő kenyér-comissarius töltött, a muszkák itt létekor pedig a Derecskey-ház alatt levő boltban a lisztkiadás és kenyérsütéssel foglalkozott. Ez alapon kérte is 1849. okt. 10-én beadott folyamodványában a városi tanácstól, hogy a színházról szóló engedélyt neki még egy évre adják oda. Kérése megadatott olyan feltétel alatt, hogy az árendát a Nánássy családnak minden előadás után pontosan fizesse és 1850-ben csakugyan 6 volt az igazgató.

1851-ben Abday mellett Feleky és Láng Bódi is folyamodtak engedélyért,

hogy a debreczeni társaság a nagyváradi-val kapcsolatba hozassék. 1852-ben már a Csabay Pál társaságát találjuk Debreczenben.

1853-ban több szintársulat tett próbát. Az állandó társaság a Csabayé volt, de június hó második felében és júliusban játszott a Gócs, Havi és Szabó aradi dal-és szintársulata. Május hónapban a Láng Bódi vándor társulata tartott 12 előadást a Csabayéval vegyesen és a közönség tetszését emennél jobban kiérdemelte. 1853-tól 56-ig a Láng Bódi társulata működött, de 1856 telén és 1857-ben már ismét a Csabayé.

1857. április 13-án a Hetényi és Molnár György ugynevezett győri szintársulata kezdte meg 3 hónapra előadásait; júliusban ismét a Láng Bódié; augusztusban a Láng és Csabayé; novemberben újra a Csabayé, mely 1858-ban is itt maradt. 1860-ban a Latabár Endre igazgatása alatti társaság játszott elég jó színészekkel, mint Paulay, Benedek, Zádor, Tótfalusi, Mátrai Mari stb.

Azok, a kik Debreczen város élén állottak, soha sem mondtak le azon gondolatról, sőt mindig mint kötelességet érezték, hogy Debreczenben állandó színháznak kell felállítatnia. Számos oklevelek mutatják a városi levéltárban, hogy már 1852-től fogva folytonosan gondoltak erre a város előjárói. A tanács nevében Szöllőssi tanácsnok 1852. és 1853-ban hivatalos jelentéseket küldött felsőbb helyekre, melyekben a Nánássy ház elleni panaszok mellett, egy új színház szükségessége emeltetik ki. Felhozzák e jelentések, hogy jó színészek csak azért távoztak el, mert az egészséget veszélyeztető színházat ki nem állhatták, hogy a színházba kevés ember fér, még ha zsufolyva van is, nem több 3-4 száznál. A panaszra volt is elég ok. A Nánássy-féle színházba a bemenetel lépcsőn történt, de nem fel, hanem lefelé, mert az épület színe alacsonyabb volt a föld színénél 2 lábbal; csupán a színpadi része volt deszkával fedve, a többi rész padozatlan állott és télen a

hideg, nyáron a meleg miatt kiállhatatlan volt.

Igaz, hogy nyáron az előadások jó időben az udvaron tartattak a szabad ég alatt, de itt is minden nagyon falusi módon volt összeszerkesztve.

Csorba János, az erélyessége és minden culturalis ügy iránti buzgóságáról ismert új polgármester, szintén többször foglalkozott a színház építés gondolatával. Hogy alatta miért nem vált a jó színészek valósággá, nem tudom; de valószínűnek tartom, hogy részint a hely felett, hova a színház épüljön, megállapodni nem tudás, részint a városi társadalomnak, a Csorba kezdeményezése iránt mindenben tanúsított bizalmatlankodása lehetett a főök. Hogy az új színház telkéül a többek közt a Hagymatér is szóban forgott, onnan kell következtetnünk, mert gróf Dégenfeld Imre a színházépítésre 5000 pforintot ajánlott fel 1857-ben, oly feltétel alatt, hogy az a Hagymatérre ne építtessék; a város az ajánlatot elfogadta és a gróf térítvényét kapott, hogy ott nem építtetik színház.

Az 1861-ik esztendőben, midőn hazánk és Debreczen városa is egy időre alkotmányos jogait visszanyerte, az alkotmányos törvényhatóság, Kiss Lajos polgármestersége alatt, márt. 9-én tartott közgyűlésében végre kimondotta, hogy Debreczen városa állandó színházat fog felállítani és e célra 150.000 pfrt meg is szavaztatott. A város közönsége, különösen művelt osztálya, lelkesült örömmel fogadta az eszmét és hogy társadalmi uton is mindent elkövessenek támogatására, még ugyanez év augusztus havában a színészet iránt rajongó lelkesültégű Farkas Ferencz indítványára megalakult a debreczeni színügy-egylet, melynek buzgósága eleinte csak a szellemi térre szorított, de a mely néhány év múlva a színház vezetése körül is igénybe véve, a gyakorlati téren is soha el nem felejtendő szolgálatokat tett a debreczeni színügynek.

(Folyt. köv.)

talmas munkásságot fejtett ki. Nem kevesebb mint száztizennégy — nagyrészt fordított, de részben eredeti szindarab maradt fenn utána, leginkább kéziratban, melyeket a „Honművész” idézett száma névleg felsorol.

Egyetlen fia Lajos, (szül. 1799-ben Nagyváradon), ki igen korán nősült, elvévén csepregi Csepreghy Annát, egy biharmegyei főszolgabíró leányát, szintén, mint atyja, hol maga szervezett társulatot, hol más igazgató társulatánál játszott, s valószínűleg ő róla is elmondható, hogy kevés város volt a két magyar hazában, hol színészek játszóva, ő meg ne fordult volna. Egyébként 1848-ban Debreczenben volt igazgató, de már 1849-ben átadta az igazgatást Boldisár fiának. A színészi pályának 1864-ben mondott búcsút és Nagy-Kállóban gr. Vay Dániel főispán pártfogása utján mint telekkönyvi hivatalnok alkalmaztatott. Meghalt Nyir-Bátorban 1870-ben.

Gyermekei közül Boldisár volt az, aki átvévén apái örökét, a magyar színészet történetében mélyebb nyomokat hagyott.

Láng Boldisár (vagy Bódi, a hogy őt általában nevezték) 1822. nov. 15-én Miskolcson született. Atyja a papi pályára szánta, de ő a színészethez érzett hajlamot és iskoláit elvégezvén, 18 éves korában Ujfalussy társulatához szegődött.

Majd játszott Hetényi, Komlóssy és többek igazgatása alatt 1847-ben meg nősült, elvette Prielle Emiliát, Prielle Kornélia testvérhugát; 1849-ben pedig már társigazgató lett Teleki Miklóssal Debreczenben.

A szabadságharcz vihara tehát itt

találta s ő hazafiúi kötelességének eleget is tőn, mint nemzetőr és a magyar kormány futártisztja. A fegyverletétel után pedig, mikor az oroszok Debreczenbe bevonultak, a Nánássy-féle színházban elbujtatott honvédszínészekből és a Debreczenben levő színésznőkből szorult helyzetében egy kis társulatot alakított, mely az orosz csapatok otléte alatt — körülbelül egy héttig — játszott, de csakis az — orosz tisztok előtt játszhatott, kikkel naponként tömve volt a színház s kik nagy érdeklődéssel nézték és hallgatták a népszínművek és történelmi darabok előadását.

A szabadságharcz után Láng előbb Hidassyal volt társigazgató, majd 1858-ban önálló igazgató lett és így működött 1860-ig. Társulatával megfordult Kolozsvárott, Szegeden, Győrött, Váradon, Kassán, Miskolcson, Eperjesen és több ízben Debreczenben is. Ő maga kiváló szalonszínész és népszínművekes volt, e mellett pedig zeneileg képzett, nagytehetségű hegedűjátékos; neje pedig igen kedvelt drámai színésznő. A színpadtól egyszerre váltak meg, amikor is Láng adóhivatalnok lett Debreczenben.

1882-ben nyugdíjaztatván, Élesdre költözött, — hol 1890 febr. 9-én hunyt el. Halála után meleg hangu visszaemlékezést közölt róla E. Kovács Gyula a „Kolozsvár”-ban, mint egykori mesterétől, kinél pályáját Debreczenben kezdte s ki minevéig ő reá és K. Szabó Pepire volt leginkább büszke, mint legkedveltebb tanítványaira.

Láng Boldisárnak két testvére szintén a színi pályán működött: *Móricz* (szül. 1824.) jeles komikus volt. A szabad-

ságharcz alatt, mint honvéd, több csatában részt vett, majd fegyverképtelenné lévén, hazabocsátatott.

Az 50-es években már felhagyott a színészkedéssel s a debreczeni, majd a nyirbátori törvényszék hivatalnokká lett. Itt a 70-es években egy kirándulás alkalmával szerencsétlen esés folytán hirtelen halál érte.

Leánytestvérük: *Emilia* hanggal bíró népszínművekesnő volt. (Szül. 1827. Pesten.) A forradalom alatt ment férjéhez Temesváry Antalhoz, kivel aztán a Szabó és Havi daltársulatánál működött, de csakhamar lemondott a színészetről. Meghalt 1894-ben.

Láng Boldisár tizenkét gyermeke közül jelenleg 6 él és három van a színi pályán.

Ödön (szül. 1857-ben Kolozsvárott.) 17 évig (1881-98) volt színész, most az orsz. színészegyesület ügynöke és helyettes titkára. (Neje: Rónay Erna színésznő.)

Ilona és Jenő (szül. 1870-ben), nejevel, Panyiczky Irmával együtt, ez idő szerint is a színészet működő tagjai.*)

Láng Jenőnek fiugyermeke lévén, a magyar színészművészet méltán remélheti hogy ez a derék színészcsalád, — mely immár büszkén tekinthet vissza őseire — ezentul is ragaszkodik öröklött szép tradícióihoz és gyarapodván, mindig gyarapítani fogja a magyar Thália fölkeztjeinek taborát.

Ifj. Komlóssy Arthur.

*) L. B. özvegye Nagyváradon él; jelen cikk adatainak nagy részéhez az ő szíves közlése folytán jutottam.

A kolozsvári irodalmi botrány.

Debreczen, november 30.

Hogy miről beszélnek most *Kolozsvárott*, könnyű kitalálni. Arról a plagiumról beszél mindenki, melyet egy ottani irodalmi kapacitás követett el, aki egy német író Pegazusán és azon akart a Parnaszra lovagolni.

Hetekkel ezelőtt történt ugyanis, hogy *Börlöny* József intendáshoz egy 1 felvonásos bohózatot nyújtott be, melyet a bírálóbizottság mint, eredeti művet fogadott el. A bohózatot *Emeletem* cím alatt nyújtotta be a szerző, de időközben, a próbák alatt mást gondolt és *Uraságod idegen?* címet adott neki. A kis bohózat az utóbbi napokban került színre és pompás helyzetűen jól mulatott a szép számú közönség. — A szerző a hívő tapsokra megjelent a lámpák előtt, elfogadta a felnyújtott koszorút, szóval ünnepeltette magát.

De már két nap múlva szörnyű dolog történt. Az ünnepeltre a derült égből lecsapott a villám. Az emberek suttogni kezdtek, hogy a sikerült bohózat, mely kezdetben eredeti műnek, később francia tárgy után készült bohózatnak volt jelezve, sem nem eredeti, sem nem francia tárgy, hanem nem egyéb mint, *Mejo* Wilhelm: *Im dritten Stock* című bohózatának szóról-szóra való lefordítása, a világszerte ismert Universal Bibliothekban jelent meg 2339. szám alatt. A közönség, a mely tegnapelőtt tapsolt a vídám bohózatnak, ma megrohanta a könyvkereskedéseket s az *Im dritten Stock* összes példányait elkapták, azonkívül erősen méltatlankodik, hogy olyan alaposan rászédtek.

A kolozsvári „Ellenzék“ erről a következő humoros sorokban emlékezik meg:

?

— A mai postával egy vékonyka kis füzetet kaptunk, a *Reclam-téle Universal Bibliothek* egyik számát. Címe *Im dritten Stock*. Bohózat egy felvonásban. Szerzője: Wilhelm Mejo. Hogy miért küldték? Nem tudjuk. Ki küldte? Azt sem. Elolvastuk tehát és arra jöttünk rá, hogy a bohózat német fordítása dr. Gyalui Farkas darabjának, mely *Uraságod idegen?* címen hétfőn került színre a kolozsvári Nemzeti Színházban. A német fordító tehát elfordította a darab címét és elfeledte odairni, hogy dr. Gyalui Farkas eredetijéből, magyarból fordította. Valószínűleg félre akarta vezetni a közönséget. Egy dolgot azonban különösnek találunk. A Lipésében megjelent füzetben ez a dátum áll: 1887. A rejtélyt legfeljebb az *Uraságod idegen?* szerzője tudná megfejteni.

A Bp. N. megjegyzi a plagium történetéhez, hogy Gyalui Farkas ezt a kis jószágot a Víg-színházhoz is benyújtotta. A budapesti színház azonban köszönettel lemondott a kis darabról.

Az irodalmi botrány vádlottja, Gyalui Farkas az O. É. útján a következő távirati nyilatkozat közlését kérte innen Debreczenből, hol a jubileumi ünnepeken időzött.

Debreczen. A jubileumi ünnepre ünnepre jöve itt olvastam néhány lapban az ellenem emelt vádat. Kijelentem, hogy az rosszakaratú koholmány. Darabomat már a kéziratban is francia tárgy után írtnak neveztem s a színlapon is ez jelezve volt. A tárgy, melyből vettem, egy vaudevilnek részletes ismertetése volt, de az alapeszme s a kidolgozás változtatva van. Különben a hír beküldője ellen az ügy tisztázása céljából sajtópört indítok. Gyalui Farkas.

SZÍNHÁZ.

Színházi műsor.

Szerdán, november 30-án, („A“ bérletben) *Hamlet*. Tragédia.

Csütörtökön, december 1-én („B“ bérletben) *Durand és Durand*. Vigjáték.

Pénteken, december 2-án („C“ bérletben) *A párisi rongyszedő*. Dráma.

Szombaton, december 3-án („A“ bérletben) *Oroszlánvadász*.

Vasárnap, december 4-én, délután: *Virágcsata*: este 7 $\frac{1}{2}$ órakor, bérletszünetben: *Mozgó fényképek*. Stein (Benkő) A. cinemato grafus közreműködésével.

* *Mártha*. Flotov e bájos zenéjű operája került színre tegnap este. Leopold Franciszka elragadó évekével ismét kitett magáért. Nagyban hozzájárultak még az előadás sikeréhez Kallai Lujza, ki gyönyörű alhangjával számos tapsot aratott, továbbá Karaes, Mezey és Csátár. Ezek mellett még különösen ki kell emelnünk az ensemblék precizitását. A díszelőadások hatása nagyon meglátszott a nézőtéren.

* *A subret énekesnő*. Egy év előtt, hírlapi csata volt a subret énekesnőért Komjáthy igazgató teljesítette is a közönség és a sajtó kívánságát és subret énekesnőnek szerződtette *Kaposi* Józst. Most arról értesülünk, hogy az új subret énekesnő, aki teljesen bevált, másfelé akar szerződni, mert az igazgató, állítólag, nem utítja meg vele a szerződést. Szeretjük hinni, hogy Komjáthy János mindenképpen lesz, hogy a következő években is megfelelően legyen szervezve a társulata, mert az operától küldött énekesnő nem pótolhat egy gyakorlott subret énekesnőt sem.

* *Komjáthy operai szubvenziója*. Mint örömmel értesülünk, a belügyminiszter a főispárhoz ma reggel érkezett leiratában tudatja, hogy *Komjáthy* János részére az operai szubvenziót 3000 frtot kiutalta s a azt már elis küldötte. Az első részletét ennek a szubvenciónak Komjáthy már fel is veheti. Kapcsolatosan fel-említjük, nem tudjuk mi igaz azon híresztelésekből, hogy az igazgató a társulat több első rendű s kiváló tagját mint *Szathmáry* Árpádot, *T. Halmy* Margitot, *Kapossy* Józst, *Tanayt* nem szerződtette s el akarja boesátani társulattól. Ilyen kitünő első rendű erők távozása csak veszteség lenne a társulatra s első sorban is a közönség érzene azoknak hiányát.

NAPI HIREK.

Tájékoztató.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órákor csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. Kérjük a lapnak csak az egyik oldalára írni, ha lehet porzó nélkül!

A Gönyö-egyesület „Ötthon“-a Keresk. akadémia palotájában.

A m. kir. törvényszéknél jegyzői iroda nyitva hétköznapokon d. u. 3—5 óra között, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 5 órákor, ünnepnapokon d. e. 11 órákor.

A kir. tábl. hivatalos órák a segéd- és kezelő hivatalokban d. e. 8—12 és d. u. 2—5 óráig tartanak. Az írtató, kiadó-hivatal s az irattárfeltek felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt.

Hivatalos órák az állami anyakönyvvezetőknel Vasárnap d. e. 10—12. Többi napokon d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig.

— **December 2.** Ötven éve, hogy uralkodik ő Felsége I. Ferencz József. Ezt a tényt az egyházakban is megünnepelik. Erről a következő tudósítás számol be:

Ő császári és apostoli királyi Felsége trónralépésének 50-ik évfordulója alkalmából folyó évi december hó 2-án az az pénteken délelőtt 8 órákor az ev. ref. nagytemplomban továbbá 9 órákor a róm. kath. templomban tartandó hálaadó isteni tiszteletre van szerencsém tisztelettel meghívni. Gyülekezés a városháza nagyteremben reggeli háromnegyed 7 órákor. Egyidejűleg tisztelettel felkérem, hogy tekintettel az országos gyászra ezen isteni tiszteletre fekete ruhában méltóztassék megjelenni. Végül megemlítem, hogy a Miklós utcai ág. hitv. evangélikus templomban délelőtti 10 órákor, a Deák Ferencz-utcai izraelita templomban pedig délelőtti 11 órákor fog hálaadó isteni tisztelet tartatni. Debreczen, 1898. november hó 28. Simonffy Imre, kir. tan. polgármester.

— **Endre napja.** Tegnap este és ma széles e hazában az Endrékért és Andrásokért forgott, keringett a pohár. Debreczen számosan fejezték ki ma jókívánságaikat a debreczeni közélet egyik emberének *Márk* Endre kollegiumi főügyésznek. A dalegylet, a mely buzgó elnökét tiszteli benne, tegnap este szerenádót adott. Ma délelőtt pedig számosan keresték föl vendégszerető házána: a közélet, a bíróság, az ügyvédi-kar, a sajtó és a színészet köréből. A vendégek sorában ott láttuk *Kiss* Aron ev. ref. püspököt, *Wolaffka* Nándor v. püspököt, *Boczko* Sámuel főkapitányt és a tanács több tagjait. — Sokan gratuláltak *Orosz* Endre megyei árvaszéki elnököt *Kaszanyitzky* Endre tekintélyes nagykereskedőt és *Tóth* András kiváló szobrászt is, ugyszintén *Németh* András jönevű vendéglős polgártársunkat.

— **Iskolai ünnepély.** A nyír vajai ev. ref. II. (uj) iskolát folyó hó 28-án délelőtt félüz órákor, 155 növendék, mintegy 2—300 felnőt egyén jelenlétében megnyitották. Az ünnepélyes megnyitás sorrendje a következő: Ünnepi ruhába öltözött két iskola növendékei, két tanító vezetése mellett a régi iskolából az új iskolába vezettettek, hol a szülők már örömmel várták gyermekeiket. Az iskolában ugy a gyermekek, mint a szülék együttesen a 37. dicséret 1. 2. verseit énekeltek; mit *Molnár* Mihály lelkész buzgó hála imája, atyai intelme, tanácsa követett. A 90. zsoltár 1. verse, Hymnus és Szózat éneklésével az ünnepély 11 órákor véget ért.

— **December 2-ika a katonaságnál.** Királyunk uralkodói jubileuma napján a katonaságnak is szünnapja lesz. Bécsből ugyanis azt írják, hogy a közös hadügyminiszterium elrendelte, hogy december 2 dika általános szünnap legyen. Ezen a napon a katonai kinstári munkák is szünetelnek; a béreket azonban erre a napra is kifizetik.

— **A közvilágítás ügye.** A városi tanács december hó 1-én, csütörtökön teljes ülést tart gr. *Degenfeld* József főispán elnöklése mellett. Ekkor fogják javaslatlall ellátni a közvilágítás ügyét, az augsburgi légszeszgyár társulat legújabb ajánlatával együtt, amelyről tegnapi számunkban adtunk hírt. A városi közgyűlést december 7-kére hívják össze, hogy döntsön e nagy fontosságú kérdésben. A bizottsági tagok körében élénk eszmecserék folynak máris e régóta vajudó ügy felett.

— **Az „István“ malom jubileuma.** Sesztina Lajos, Zádor Lajos és Mayer Emil tegnap utaztak fel Budapestre, hogy br. Dániel Ernő kereskedelmi minisztert Schmith József államtitkárt meghívják az Istvánmalom decz. 11-én tartandó 50 éves jubileumára.

— **Kitüntetett képviselő.** A közügyek egy derék és áldozatkész férfiúját érte a királyi kegy. Simó Lajos orsz. képviselőnek, az egyház és a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül, ő Felsője a harmadosztályú vaskorona-rendet adományozta. A parlamentnek köztisztviselőként álló tagja Simó Lajos, aki személyes tulajdonságai folytán őszinte rokonszenvennek örvend mindazon körökben, ahol hazafias gondolkodását és önzetlen tevékenységét és áldozatkészességét ismerik.

— **Tájékoztató.** A II-dik kerületi kapitányság régi helyéről már átköltözött a városi bérházzal szemben lévő Aron-féle épületbe s hivatalos működését esütörtöktől kezdődőleg ott fogja folytatni. E körülményre felhívjuk az érdekeltek figyelmét.

— **Törvényhatósági bizottsági tagok figyelmébe.** A városi Tanács közhírré teszi, miszerint közgyűlési intézkedés folytán:

1-ször: A sorsvásártér czélgaira szükséges telkeknek u. m. a debreczeni 51 tjkvben 8342 hr. sz. a. kiskoru Szilágyi testvérek tulajdonául beirt 14 hold 24 négyszög öl, továbbá a 4378. sz. tjkvben 8308/a hr. sz. a. Lakatos Gábor és neje Pálfi Eszter tulajdonául beirt 7 hold 360 négyszög öl. Végül a debreczeni 7124. sz. tjkvben 8318/b. hr. sz. a. Szakácsi András tulajdonául beirt 2 hold teleknek megszerzése felett;

2-ször: Szováthi 1063. sz. tjkvben 221—234. hr. sz., 211—221. sorszámok alatt bejegyzett teleknek, — a szováthi 1063. sz. tjkvben 425. hr. sz. a. és 392. sorszám alatt bejegyzett szárazmalom teleknek és végül a szováthi 1063. sz. tjkvben 32. hr. sz. a. mézszárszék elnevezése alatt felvett épületnek elidegenítése felett.

A névszerinti szavazás harmadikban, illetve első ízben a f. 1898. decz. 7-iki rendkívüli közgyűlés napi rendjére tüzetett ki, illetve fog megtartatni.

— **Semmi kis lány — semmi.** Kihalatszik az utcára a cigányzene. Sírnak a hegedűk, bug a czimbalom, édes boldog mámor száll a szívekre. Mint a parázs ég a leány szeme, üdvözülten mosolyog és szomju fülekkel hallgatja a férfi suttogó szavát, édes tavaszról, szívek megnyílásáról . . .

— Szeretlek . . .
És megtelik a szíve boldogsággal, tulárad a szerelemtől.

Álmod lát, álomban él s úgy érzi, úgy tudja, nincs boldogabb leány a világon, nem lesz boldogabb asszony a földön.

Elszáll a mámor . . .
Az egyik szív felébred a mámoros álomból. A férfinak elég volt a boldogságból, új vágy epeszti, új cél hevíti, hanem az a szegény leányszív tovább szövi álmát az üdvörlől, nem tud lemondani nem tud feledni. A jövőre nem tud gondolni, a jelenben nem tud megnyugodni. Szeles, hideg éjszakán ott bolyong, a hol cigányzene szól. És kihallatszik a muzsika hangja, sir a hegedű, bug a czimbalom:

Semmi kis lány — semmi,
Igy szokott az lenni.
Minden igaz szerelemnek
Vége szokott lenni . . .

Tegnap este megzörgették a nagy betegház ajtaját. Egy Balla Margit nevű

leánykát emeltek le egy kocsirol és beszállították a kórház megfigyelő osztályába. Szőke haja össze vissza volt borzolva, kuszálva. Örökösen mosolygott és halkán dudolt egy éneket . . .

x ??? Mit vegyünk férfiaknak Karácsonyra?
Határozottan a legalkalmasabb karácsonyi és ujévi ajándékok férfiak részére Schwartz Dániel tajtékpipa-metsző üzletében a Bika szálloda épületében kaphatók: u. m. csakis valódi tajtékpipák és szipkák minden alakban és árban, valamint bőrből pénz, dohány- és szivar-tárczák, séta-pálczák ezüst fogantyúval már 4 firtól kezdve, sakk- és dominó-játékok a legjutányosabb árban. Kérem a n. é. közönséget, hogy monogramos és czimeres pipákat, valamint szipkákat sziveskedjenek mielőbb megrendelni, hogy kellő időben elkészülhessenek. Kiváló tisztelettel Schwartz Dániel.

x **Uj találmány.** Legjobb a Fáy féle rögtön finomító és szépitő arczereme. Zsír talan! Higanyt nem tartalmaz! Egy tégely 1 firt, hozzá való szappan 50 kr. Debreczenben kapható: Dr. Rotschnek V. Emil és Tamásy-féle gyógyszerárban, valamint a készítőnél Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H. Szoboszlón.

TÁVIRATOK.

— A Debreczeni Ellenőr saját tudósítójától. —

A Picquart-ügy.

Budapest, november 30. A Reu Bac ban tegnap este tartott gyűlésen, a melyen főként diákok és tanárok voltak jelen, többek között Duclaux, Antole France akadémikus és Reclus beszéltek. Anatole France elítélőleg nyilatkozott Zurlinden ama döntéséről, a melynek értelmében Picquart ezredes haditörvényszék elé állítják és főszoilította a jelenlévőket, hogy addig folytassák az agitációt, míg Picquart-t szabadon nem boesátják. A gyűlés olyan határozati javaslatot fogadott el, a melyben tiltakozik Picquart-nak, a revizio kezdeményezőjének üldözése ellen és azután meglehetősen esőndesen szétoszlott.

Az obstrukció ellen.

Vizakna, november 30.

A vizaknai választókerület polgárai az obstrukció megszüntetése s a parlamenti rend helyreállítása tárgyában egy párt és nemzetiség-különbség nélkül aláírt kérvényt nyújtanak be a képviselőházhoz Zeyk Gábor képviselő által. A kérvény legelső aláírói Borbáth Pál református lelkész, idős Szőcs Sándor volt országgyűlési képviselő, Szabó Albert, Szőcs József, Deésy Boldizsár negyvennyolcas honvédtiszt, Szőcs Géza stb. A kérvényt több román választó is aláírta.

Baja, november 30.

Baja város törvényhatósági bizottsága Schmausz Endre főispán elnökle alatt tartott közgyűlésében Csongrád megye közönsége által az országgyűlés normális tárgyalási rendjének helyreállítása és a jövőre való biztosítása tárgyában az országgyűlés képviselőházához intézett felterjesztésének pártolása és hason szellemű határozat hozatala iránti átiratát tárgyalás alá vévén, nagy többséggel elhatározta, hogy Csongrád megye felterjesztéséhez hozzájárul és hasonló az országgyűlés képviselőházához feliratot intéz.

Lugos, november 30.

Krassó-Szörény vármegye közönsége Pogány Károly főispán elnökle alatt elhatározta, hogy az állandó választmány javaslata értelmében az országgyűléshez feliratot intéz, az obstrukció megfékezése,

tárgyában. A románok nevében Bredicean ügyvéd szólott hozzá az indítványhoz, azt mondvá, hogy 1872 ben a románokat kiküszöbölték az országgyűlésből, és most látjuk, hogy a magyarok, maguk között maradvá, minő botrányt visznek végbe. Elismeri, hogy az obstrukció nem-telen fegyver; de ellenzi a feliratot, mert nem akarja támogatni a kormányt.

Rendelet a hadgyakorlatokról.

Bécs, november 30. A honvédelmi miniszterium körlevélben elrendeli, hogy a csapatok hadgyakorlatai a vasuti pályatesteken meg nem engedhetők. Ha a pályatest elfoglalása elkerülhetetlen, akkor előzetesen érintkezésbe kell lépni az illetékes vasuti igazgatósággal. A pályatesteken okozott kárt a katonai kormányzatnak teljesen meg kell téríteni. Ha a csapatok a pályatestre lépnek, a csapatparancsnokoknak szigorú felelősség terhe alatt gondoskodniok kell róla, hogy bal- eset ne történjék.

A havannai löpor-robbanás.

Budapest, november 30. Ujabb havannai jelentések szerint a robbanás pillanatában senki sem halt meg, de ezután három ember belehalt sebeibe, 15 pedig halálán van.

A san-salvadori lázadás.

Budapest, november 30. A „New-York Herald“ jelentése szerint Salvadorban helyreállt a nyugalom. A lázadó kerületek megadták magukat az ideiglenes kormánynak.

A szív halottja.

Budapest, november 29.

Hónapos szoba asztala alatt, meghidegült husfalattal a szájában, halva találták tegnapelőtt este Skultéty Lajos levelező szép fiatal feleségét. A szomszédok rémülten tódultak a halottas szobába, rendőrök, orvosok, ujságírók jöttek s hallgatták, a mint a kétségbeesett férj a barna asszonyra borulva zokogta:

— A szíve ölte meg!

S eszébe jutott itt mindenkinek a Gárdos mérnök esete, akit hitvesgyilkosságért el is ítélték, be is börtönöztek s csak a Kuria bírának ítélete nyitotta meg szabadulásra a czelláját. A gyanu szállt tova s kezdtek kutatni a részleteket, mert az könnyű ilyen egyszerű, szegény embereknel.

A férj Halasról került a fővárosba. Ott fűszeres boltja volt, de megbukott. Az asszonyt, akit leánynevén Szabó Saroltának hívtak, a szülők ellenzésére is feleségül vette. Az apósa ezért ki is tagadta őket s a leány nyolcz-tízezer firtos vagyonszerzésért pörbe állt velük.

A bukott kereskedő Budapestén Brázay Kélmánnál kapott állást. A hatalmas kereskedői ház ifju főnöke, Brázay Zoltán, nagyon megkedvelte a szerény, egyszerű és szolgálatkész Skultétyt s a levelezéshez osztotta be havi száz forint fizetéssel. Az új állás jólétet jelentett a fiatal párnak, amely egy darabig a szükség keserűségeit is átszenvedte. Az Üllői-uton, azután a Sándor-utca 9. számú házában béreltek hónapos szobát egy özvegy asszonyaál, akit már régebben ismertek.

Skultéty mindig gyengéd volt a feleségével, mert tudta, hogy a mikor az asszony hozzáment, már beteg szívet adott neki. Szabó Sarolta ugyanis tizenhárom éves korában valami ijeetségtől szivbajt kapott s ennek a beteget maradt tegnapig, amikor huszonkilenc éves korában, a szivgörcsnek egy erős rohama megölte.

A gyanura a délután zavaros története adott okot. Skultétyék újra költözöködni akartak. A József utca 16. száma alatt béreltek új szobát s a férj napközben többször hazanézett a hurczolkodás miatt.

Félegykor a háziasszony még otthon volt, a mikor a férj haza vezette az asszonyt s párisi kolbászt adott neki.

— En átmegek a vendéglőbe, szolt Skultéty.

Az asszony nem nyult mindjárt az ételhez, étvágya se volt, azért is nem hozott meleg ebédet, pedig más kor a szemközt levő koresmából szoktak ételt hozatni.

A férj azután elment s mint a cseléd beszél, napközben többször hazajött. Nem czivakodott a feleségével, pedig máskor volt néha köztük porlekedés. Este hét órakor jött meg utoljára, s akkor elkérte a kulesot a cseléditől s gyujtót gyujtott a szobájában. Szóllította a feleségét, de mivel választ nem kapott, azt hitte, az asszony nincs otthon.

— Talán az új lakásban lesz, mondta a cseléd.

Skultéty nagyon megijedt, a mikor ezt meghallotta, Mindig arra szokta kérni a feleségét, hogy ne menjen ki egyedül az utcára, mert szivbaja utólré s most mégis megint kiment. Elszaladt az új lakásra, de ott se találta a feleségét. Még egy egy ismerősénél kereste, azután megint hazament.

Gyertyával kezében lépett be az előszobába s megint csak nem látta az asszonyt. Skultétyné haldoklott s utolsó hörgésében borzalmas volt. Az ura kétségbeesetten tépte fel a fűzőjét, vizet adott neki, de mi sem használt, a sziv betege a keze között halt meg.

Még sokáig élesztgettek, mozgatták, de hiába. Nagysokára valaki el hívta a sarki rendőrt, mire az hosszas tanácskozás után betelefonozott a főkapitányságra. Az inspekeziós tiszt és Apatiecky dr. rendőr orvos jött ki a halotthoz.

A vizsgálat szivszélhűdést derített ki, az első jegyzőkönyvben azonban megemlítették a homlokon és arczon mutatkozó uzódásokat, melyeket az asszony valószínűleg estében szenvedett.

Az asszonyt azután elvitték a morgueba, a férjet pedig beidéztek a főkapitánysághoz. Skultéty ott volt a Brázay-czég irodájában is és sirva panasolta iszonyu szerencsétlenségét.

Azután a rendőrségre ment, a hol Léway Antal fogalmazó hallgatta ki.

Skultéty maga kérte, hogy minden gyanu eloszlatása végett, bonczolják föl a feleségét. Holnap meg lesz a bonczolás s akkor bizonyára ki fog derülni, hogy a gyöngéd, szerető férj, a kinek a vitás örökség révén anyagi érdeke is megkívánta, hogy az asszony életben maradjon nem volt az, a minek emlegették.

Irodalom és művészet.

* **Dolorosa.** Egy új könyv címe ez, melyet Szathmáry Zoltán, a „Szabadság” f. szerkesztője, a vidéki sajtó egyik kiválóan szorgalmas munkása ad ki. A kötetre a szerző a következő prospektust bocsátotta ki:

Egyszerű, igénytelen, de bizonyára nem ismeretlen névvel lépek a nyilvánosság elé. Tíz év óta járom a vidéki újságírás utait s ez idő alatt több száz novellát, tárczát irtam meg, melyek bejárták a vidék összes előkelő lapjait s több közülök megjelent a fővárosi lapok hasábjain.

E tárcza-elbeszélések javát válogatom ki Újévkor megjelenő kötetem számára. Kisebbrészen ezekből, de jobbra új még sehol meg nem jelent írásaim gyűjteménye a

„Dolorosa” című elbeszélés-kötetem, melyet a harácsonyi könyvpiac egyik előkelőbb kiállítású produktumának tervezek. Finom merített papíron, francia folians alakban tíz ivre terjedő kötetemhez Nagy Endre rajzol czimképet.

E kötetre bocsájtom most ki az előfizetési felhívást, nem feltűnési viszketegeből, tízévi munkásságom gyümölcsét látom benne.

E könyv ára 1 frt. Előfizetheti a gyűjtő-iveken s postán egyszerű postautalványon czimemre a „Szabadság” szerkesztőségébe.

Nagyvárad, 1898. november hó.

Szathmáry Zoltán.

* **Himfy dalai könyvalakban** Bereczik Árpádnak oly nagy színpadi sikert aratott vígjátéka, mely azóta állandó repertoirdarabja a Nemzeti Színháznak s minden előadásával telt házat szerez, könyvalakban is megjelent, mint az Olesó Könyvtár 1079—81. száma, ára 30 kr. s kapható a Franklin Társulatnál Budapesten és minden hazai könyvkereskedésben. Ezuttal azt is közlik velünk, hogy e munkából december hónapban diszkiadás fog megjelenni, melyhez Radóné Hirsch Nelli finom rajzonja készít képeket s a mely bizonyára keresett könyv lesz a karácsonyi könyvpiacra.

* **Stampfel Károly kiadása** Pozsonyban megjelent és nála és minden hazai könyvkereskedésben kapható „A tudományok zseb-könyvtára.” „A tudományok zseb-könyvtára” időhöz nem kötötten, 60 filléres kis füzetekben jelenik meg s a tudományok minden ágára kiterjeszkedik. „A tudományok zseb-könyvtára” idővel mindazt felöleli, ami az általános műveltség körébe tartozik. A csinos külsejű füzeteket, rendkívüli olcsóságukra való tekintettel, bárki könnyen megszerezheti, aki pedig a hasznos tudnivalók ismeretét e legkényelmesebb módon akarja elsajátítani, az feltétlenül vegye meg „A tudományok zseb-könyvtára”-t. A jó magyarsággal és eleven stílussal megírt füzetek főbb vonásokban világos képet adnak az illető tudományról és megismertetik az olvasót mindazzal, amit az illető szakmából okvetlenül tudnia kell. Eddigelé a következő füzetek jelentek meg:

1. Földrajzi és statisztikai tabellák. Összeállította Hickmann A. és Péter J. 2. Arithmetikai és algebrai példatár. Irta Dr. Léway E. 3. Kis latin nyelvtan. Irta Dr. Schmidt M. 4. Magyar irodalomtörténet. Irta Gaal M. 5. Görög nyelvtan. Irta Dr. Schmidt M. 6. Francia nyelvtan. Irta Dr. Pröhle Vilmos 7. Angol nyelvtan. Irta Dr. Pröhle Vilmos.

Legközelebb pedig — szintén időhöz nem kötötten — következő kötetek megjelentése van tervbe véve:

Magyar nyelvtan, Magyar helyes írás, Magyar stilisztika, Magyar rhetorika, Magyar poétika, Német nyelvtan, Német helyesírás, Német irodalomtörténet, Orosz nyelvtan, Olasz nyelvtan, Egyetemes irodalomtörténet, Magyarok története, Világtörténet, Egyháztörténet, Természettudományok, Geológia, Az ember őstörténete, Természettan, Astronomia, Mértan, Betűszámtan, Mythológia, Pädagógia, Oktatási módszertan, Psychológia és logika, Aesthetika, Ethika, Népisme, Földtan, Fizikai földrajz, Fogalmazványok, Rajzolás, Építészeti stilisme. Művelődéstörténet, Logarithmustáblák, Gyorsírás, Franciaok története, Angolok története, Szerves kémia, Római helyiségek, Geometriai példatár, Római jog, Alkotmánytan, Egyházjog, Nemzet gazdaságtan, Pénzügytan, Magyar magánjog, Közigazgatás, Közjog, Statisztika, Észjog, Pénzügyi jog.

Megrendelhető alulírt kiadónál s bármely hazai könyvárusnál. Pozsony — Budapest. Stampfel Károly, kiadó.

* **Jegyzéknapló mindenki számára.** Ez a című naptár immár huszonhetedik évfolyamába lépett s a jövő esztendőre is megjelent. Tartalmazza a naptári részt, adja a fővárosi kalauzt, valamint mind-

ama dolgokat, a mikre a mindennapi életben szükség van. Az erős és diszes kötésű naptár jegyzéknaplóval is bir, a mivel minden más jegyzőkönyv megszerzését fölöslegessé teszi. Ára 1 frt 20 kr., bérmentes megküldéssel 1 frt 35 kr. A jegyzéknapló a Légrády testvérek kiadásában jelent meg s a Vácsi körut 78 sz. alatt levő kiadóhivatalban megrendelhető.

CSARNOK.

Harcz a szerelemért.

Regény három kötetben.

— Fordította: **Várad i Ödön.** —

(Folytatás.) 28-

XI.

Georgina.

Mr. Archie Ravel és Frank Colchester a sont hamptoni vendéglőt másnap, Talbot Grey Rylandba menetele után elhagyták.

Frank már jobban volt. Anglia legvégje erősítette őt s az óhaj, hogy már otthon legyen ösztönzé az utazás folytatására, bárha Archie nyugalmat tanácsol.

— Ah — mondá Frank — te nem is képzelheted, Archie, hogy vágyódom már övéim körébe. — A jó Georgina! Láttad távollétemben!

— Igen — egy vagy kétszer.

A közönyösen kiejtett hangból látszott, hogy Miss Georgina Archiere nem tett valami nagy befolyást.

— Mi a véleményed Talbot Grey felől?

— Oh, nagyon derék funak néz ki s én ez ismeretségnek nagyon örvendek.

— Utközben nagyon barátságos volt hozzám, folytatá Frank. Ő a világ legjobb szivű embere.

— De egy kissé zárkózott és komoly, ugy veszem észre.

— Mert bánata van.

— Bánata? Miféle?

— Egy régi dologról van szó. Szüleim nem akarták neki megengedni, hogy elvehesse a leányt, kit szeretett. Ez romlásba vitte.

— Ugy? S nemde most a bünbánót adja, míg idővel elvesz egy mást s azután derék férj lesz belőle.

— De azt nagyon szivére vette.

— Igen, ugy, a hogy egy kis gyermek a szünidő végét siratja.

— Talán mind a kettő vétkes volt, Archie.

— Bizonyosan mind a kettő hibás.

— Annyi tény, hogy nagyon szivére vette — kezdé újra Frank. — Erről meg vagyok győződve s te is elhinnéd, ha látnád volna őt, midőn szerelme történetét nekem elbeszélte.

— Igen, igen — mondá a ceptikus Archie. — Nem nehéz, magát olyannak tettetni.

— Te nem helyesen beszélsz barátomról, Archie.

— Valóban? Pedig ez nem szándékom. Egyébként sok fiatal ember tesz így. Idővel talán megbánja bűneit egész komolyan, míg vesz egy nőt, a ki segít a kiengesztelésben.

— Pár nap mulva látni fogjuk őt, — mondá Frank — s akkor majd jobb véleménynyel lehetsz felől. Nem hiszem, hogy sokáig lenne Rylandban.

— Rylandban? — ismétlé Archie — Ryland, de hiszen idő való Miriám.

— Ki az a Miriám?

— Talán szeretőd?

— Sajnos nem — viszonzá Archie nyiltan — szerettem, de viszont szerelem nélkül s ez, ha az ember komolyan meggondolja, nagy szerencsétlenség. Most rokonom Sir Henry utján.

— De mi köze ennek Sir Henry Seltonhoz?

— Részéről nem sok, de részéről igen, mert ő Miriám férje.

— S te szeretted Miriámot.

— Igen.

— Akkor én helyedben elesábitottam volna — mondá Frank.

— Na nézze meg az ember ezt a Don Juant — kiáltá Archie nevetve. — Melletted egy romlatlan ifju ugyan gyönyörű dolgokat tanulhatna! Az lesz a leghelyesebb, ha téged mihelyt csak lehetséges, haza vislek s azután befolyásod alól magam kivonom. Nem Frank, vannak azok, kik arra vannak hivatva, hogy nemők méltóságát fenntartsák s Ladi Selton ezen nők egyike.

— Frank hihetetlenül mosolygott.

— Jó hogy újra itt vagy, ifju barátom — gondolá Mr. Ravel magában. Neked tisztább légkörre van szükséged, mint a milyenben élted két utolsó évét töltötte el.

Lincolnhire felé indultak.

Frank egy olyan grófságban lakott, mely a legkitünőbb vadászterületek közé tartozott. Az ő családi háza kívülről mogorva és barátságatlan volt, de belülről annál otthonosabb és kedélyesebb volt s minden kényelemmel el volt látva. Ettől nem nagy távolságban volt Sir Henry Selton birtokainak egyike.

Mr. Colshesternek nagy családja volt, legidősebb gyermekei voltak Frank és Georgina.

Georgina magas termetű, sudár, élénk, barnaszemű leány volt. Szépen énekelt, kitűnően lovagolt, s szellemes és ötletes volt.

Szívével még szabadon rendelkezett, dacára, hogy már sok kisebb-nagyobb vagyoni földbirtokos buzgólkodott azon, hogy meghódítsa. Neki meg voltak a maga kedvencei, de ezek nem emberek voltak, hanem nagy kutyák, a melyekre ha va nézett, vigan ugrándoztak körülötte, gyrálovak, melyek, ha lépteit észrevették, csak úgy nyihogtak örömben.

Frank fivérét nagyon kedvelte. A mint ennek barátja Mr. Ravel megérkezett, őt a legbarátságosabban és a legszeretettel méltóbban fogadta s azt mondta, hogy a tengeri utazás őt emberré tette. De emellett fájdalmasan megütődött, mert nagyon betegesnek találta.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Debreczen és vidéke szőlősgazdáihoz.

(Folytatás és vége.)

Debreczen, november 29.

Én csak egytől félek s ez az, amire fel akarom hívni a figyelmét szőlősgazdáinknak, s azok között is különösen azoknak, akik most telepítenek legelső sorban, s ez az, hogy a minden felülről hozott vesszőkkel és gyümölcsfa csemetékkel olyan betegséget és veszedelmes rovarot találnak hozatni, amely nemhogy az ő saját telepítésüket teszi semmivé, hanem még a szomszédokét s talán az egészét is mire észrevennők; s fejlődésében megakaszthatja nemcsak, hanem e vidék oly szépen megindult szőlő kulturáját is visszafejleszthetné.

Ilyen veszedelmes betegsége a szőlőnek mézgas fenésedése, mely harmadéve Sopron megyében Ruszton, az Ausztriával becsempészett amerikai vesszőkön lépett fel, s innen azt akkor ruszti betegségeknek is nevezték, a melyet a tudósok Gommose bacilaire név alatt ősmertették.

Igaz, hogy akkor azt a veszedelmes betegséget még ugyszólván csirájában elfojtották; de tudjuk azt nagyon jól, hogy más egyébnél is, annyival inkább így kint szét-

szórva levő szőlőkben ez a baj a leggondosabb vizsgálat daczára is ott lappanghat, hát még egy lanyha utánanézés folytán még inkább, s az már mindenki előtt ősmert emberi természet, hogy az illető szőlősgazda nem költi rossz hírét szőlőjének, s mig nagyon is szembe ötlő nem lesz, addig titkolja a bajt.

Hogy kicsoda betegség ez, erre felesleges kiterjeszkedni, csak emlékeztetőbe hozom tisztelt gazdatársaimnak, hogy harmadéve ugy a Borgazdasági, Borászati lapok s talán a Köztelek is leírta, s hála Istennek e bajt én is csak onnan ismerem s így azt leírni én is csak azok nyomán tudnám.

Arra nagyon jól emlékszem, hogy itt a debreczeni szövetkezeti szőlőtelepítést meg szemlélők közül többen igen aggódtak is e veszedelmes betegség miatt, amely a peronospora és filoxeránál is veszedelmesebb, s én akkor azt tudtam vigasztalásul felhozni, hogy a mi vesszőnk nem arról a vidékről jött.

A napokban azonban a város-pécsi vasuti állomáson megütőközéssel hallottam említeni, hogy igen sok vessző érkezett oda épp Sopronból, Kis-Mártouból ép Ruszt környékéről is, s most pedig erről beszélgetve ujlag értesültem, hogy Hadháza is jött onnan vessző tetemes mennyiségben.

Most már azt bátorodom kérdezni azon gazdáktól, hogy vajon elfeledték már azt a bajt, a ruszti betegséget? — És hogy vajon a fától nem látják az erdőt? Vagy talán olyan különös fajokat ültetnek, amelyek csakis azon a vidéken vannak meg, s itt a meglevő igen nagy szőlőtelepeken ezek nem kaphatók? Vagy talán nem bízunk a fajtisztaságban, mert hogy olesőbb volna, azt hogy utánna néztem éppen nem találtam. Hiszen van már itt a közelben igen sok szőlőtelep, a debreczeni szövetkezeti szőlőtelep, gr. Degenfeld, Vadász Emil, Páffy Gábor, Benyáts Emil-féle szőlőtelepek itt Debreczenben, Uj-Létán pedig a Szabó Lajos, Dienes Barna, Horváth és Tyby József szőlőtelepei, de még itt a közelben annyi már a szőlő, hogy azokon a legjobb bor és csemege fajokban válogathatni, minek éppen Sopron és Ruszt környékéről hozatni, melylyel nem tudjuk, hogy hanyadán vagyunk.

Éppen ugy hallottam, hogy gyümölcsfa csemetékét is olyan helyekről is hozatnak egyesek, a vérteti (Schizonevralanigera) nagy mértékben léedett fel. Hogy milyen veszedelmes egy rovar ez, azt mindenki elképzelheti, ha azt mondóm, hogy ez az alma és körtefa filoxerája.

Tehát ha már valaki rászánta magát a szőlő és gyümölcsfa ültetésre azt ugy tegye, és a szükségeseket onnan szerezzze be, a honnan ráadásul ilyeneket nem adnak — a Debreczeni szövetkezeti szőlőteleptől.

F. Szabó Sándor
intéző.

Érték-tőzsde.

A debreczeni Közgazdasági Bank Részvénytársaság közlése.

1898. november hó 30-án.

Államadósság:

Magyar aranyjárdék 4%	119.75	120.25
" vasuti beruházási köt. 4 1/2%	120.—	121.—
" koronajárdék 4%	97.75	98.25
" regále vált. köt. 4 1/2%	100.25	101.—
Osztrák aranyjárdék 4%	120.—	120.50
Egységes államkötvény 4 1/10%	100.75	101.25
Tisza-szegedi 4%-osnyer.-sorsj.	138.—	139.—

Részvények:

Magyar hitelbank részvény	388.50	389.—
Osztrák hitelbank részvény	358.80	359.—
Magyaripar- és keresk. bank. r.	101.—	101.50

Sorsjegyek:

Magyarjelzálogban 4%-os sorsj.	122.25	123.45
" " 3%-os "	103.—	104.—

Osztrák földhitel sorsjegy 3%-os	119.50	120.50
Magyar vörös keresztorsjegy	10.50	11.—
Osztrák " " "	19.50	20.—
Olasz " " "	11.60	11.90
Bazilika sorsjegy	6.40	6.90
Jó-sziv " " "	3.70	4.10

Pénznemek:

Cs. és kir. arany	5.66	5.75
20 márkás arany	11.78	11.82
20 frankos arany	9.53	9.55
1 Sovereigns	12.05	12.09

Budapesti gabonatőzsde.

I. Készáru-üzlet.

1898. november 29-én.

Több napi szünet után a malmok ma élénkebben vettek részt a buzaüzletben. Nem annyira a lisztüzlet javulása, mint azon körülmény birta őket vásárlásra, hogy jutányos kínálattal állottak szemben.

Elkelt mintegy 32,000 mm. eleinte 5—10 krral olesóbban, az üzlet végefelé az árak valamivel javultak.

Rozs változatlan.

Tengeri szilárd.

Eladatott:

Buza, Tiszavidéki. 100 mm. 82 k.	10.90	forinton, 100 mm. 80 k. 10.75 forinton,
200 mm. 80 k. 10.80 forinton, 100 mm. 79.5 k. 10.70 frton,	200 mm. 79 k. 10.75 frton,	mind három hónapra.

II. Határidő-üzlet.

Az üzlet ma szilárdan indult meg. Az élénkebb forgalom a készáruüzletben fedezésekre és véleményvásárlásokra ösztönzött és ennek folytán ismét 5 krnyi javulás állott be.

Hivatalos záróárfolyamok déli 1 órakor.

Buza márcziusra	9.71 — 9.73
Rozs márcziusra	8.53 — 8.55
Tengeri májusra	4.81 — 4.83
Zab márcziusra	5.96 — 5.98
Repcze augusztusra	12.40 — 12.50

Délután 4 órakor zárlat:

Buza márcziusra	9.69 — 9.70
Rozs márcziusra	8.49 — 8.50
Zab márcziusra	5.96 — 5.97
Tengeri májusra	4.78 — 4.78
Repcze szeptemberre	12.40 — 12.45

DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ.

Folyószám 61. Bérlet 49-ik szám. „C.“

Ma, szerdán, 1898. évi november 30 án:

Hamlet.

Tragédia 5 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Claudius, Dánia királya	--	Fenyéri Mór.
Hamlet, az előbbi király fia	--	Komjáthy J.
Hamlet atyja szelleme	--	Csatar Gy.
Horatio, Hamlet barátja	--	Tanay F.
Polonius főkamrás	--	Szathmáry Á.
Leartes fia	--	Odry Árpád.
Voltimand	--	Antalfi A.
Cornelius	--	Boar József.
Rosenkrantz	--	Szentes János.
Güldenstern	--	Rubos Á.
Osrick	--	Cserényi A.
Marcellus	--	Mezei Andor.
Bernardo	--	Serfőzy Gy.
Francisco, katona	--	Makray D.
Pap	--	Antalfi A.
1-ső	--	Püspöky.
2-ik	--	Sziklay M.
Gertrud, dán királyné, Hamlet anyja	--	F. Csigaházy.
Ophélia, Polonius leánya	--	Fái Flóra.
Színészkirály	--	Bartha I.
Szinesznő	--	Kiss Irén.

Holnap, csütörtökön 1898. Deczember 1-én:

Durand és Durand.

Vigjáték.

Kiadó és laptulajdonos:

Csokonai nyomda- és kiadó-részvénytársaság.

Felölös szerkesztő: **Koncz Ákos.**

Főmunkatárs: **Ujlaki Antal.**

Nyiltér.*

Vese, húgyhólyag, húgydara és köszvénybántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által a

Lithion-forrás

Salvator

sikerrel rendelve lesz.

Húgyhajtó hatása!

Kellemes ízű! Könnyen emészthető!
Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.
A Salvator-forrás Igazgatósága Eperjesen.

Nyilatkozat.

Sajnálattal vettem tudomásul, hogy azon „Értesítő”, melyet az igen tisztelt szülőknök f. évi nov. hó 18. kelettel küldtem, — jelezvén, hogy „Zeneakadémiám-ból” távozó Gáll Józsefné Tóth Irma tanárnő helyére orsz. zeneakadémiát végzett Friedmann Samuné Südfeld Paula urnőt alkalmazom — a helytelen szövegezés miatt többen félreértették. Ezzel szemben kijelentem, hogy Gáll Józsefné urnő, népiskolai tanítónői elfoglaltsága miatt saját akaratára folytán távozott el intézetemből s én csak azt óhajtottam jelezni, hogy most már azon tisztelt szülők, kikről tudomásomra jött, hogy amiatt nem iratták be gyermekeiket, hogy azokat okleveles tanárnővel óhajtották volna taníttatni: most intézetemben ezt is föltilálhatják. Sértő szándékom nem volt, nem is lehetett egy olyan tanárnővel szemben, ki az év elején intézetem érdekében oly sokat és sikeresen fáradozott.

A félreértésből származott kellemetlenségért fentnevezett Urnő bocsánatát kérem.

Debreczen, 1898. november hó 29.

Tóth Árpád,

zeneakadémiai igazgató.

* E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Éladó birtok.

Debreczen város határában az Elepen

egy 32 nyilas tanyabirtok

(első osztályu szántóföld)

a szükséges gazdasági épületekkel kelően ellátva,

kedvezőfizetési feltételek mellett eladó.

Bővebb felvilágosítás kapható a Berger Henrik ezég Széchenyi-uteza 21. szám alatti irodájában.

303/1898. ü. sz.

Árverési hirdetmény.

A h.-szoboszlói vasuti állomáson rakározott 500 métermázsa árpa a kereskedelmi törvény 347. szakasza értelmében Neumann Sámuel terménykereskedő kérelmére nyilvános árverésen 1898. évi december hó 2. napján délutáni 3 1/2 órakor a szoboszlói vasuti állomáson készpénz fizetés mellett el fog adatni.

Miről a venni szándékozót ezen hirdetmény utján is értesitem.

H.-Szoboszló, 1898. évi nov. 29.

Padrah Sándor,

kir. közjegyző.

1050—1—1

Örökös tavasz!**PACZELT JÁNOS**

mag- és virágkereskedésében és dusan berendezett kertészetében megnyilt az örökös tavasz.

Ajánl friss

élő és nyitó virágokat

serepekben, valamint levágva: camóliát, rózsát, szegfűt, narciszt, tubarózsát, primulát, Cyclament, gyöngyvirágot, kék ibolyát, Chrysanthemomot és sok másféle virágot; legjobb izléssel összeállított menyasszonyi és másféle csokrokat a legsolidabb árban, vidékre is. A csomagolásra nagy gond fordittatik.

Készletem állandóan nagy s e szerint bármilyen igényű megrendeléseket pontosan kiszolgálhatok.

Kérem a n. é. közönség szives pártfogását és minél tömegesebb megrendelését.

Tisztelettel

Paczelt János,

Kossuth-utoza, a városház alatt

1044—3 3

PAULA-VIZ. P

A legjobb gyógyviz syomor-, bél-, vese-, alhasi bántalmaknál, női és bőrbetegségek ellen. Számos előkelő orvos által ajánlva. Kiváló jó hatásu főfájás emelygés és felhőfőgés ellen, nemkülömben aranyérképződés megakadályozására. A keserű-vizek hatásával azon előnyt egyesíti, hogy

nem keserű,

hasam

kellemes izü.

1 drb literes üveg ára 25 fr. 25 drb literes üveg rekeszben utánvétellel, vagy előleges pénzbevételek ellenében 6 frt.

Bérmentesen bármelyik vasuti állomáshoz szálltva.

Viszontelárusítóknak árengedmény stb.

Megrendelhető mindenütt és a

PAULA

gyógyforrás részvény-társaság központi irodájában.

Budapesten, VII. Erzsébet-körut 58.

Debreczeni képviselőlet és főelárusító

Huszár Károly.

996—25—

**MINDEN SORSJEGY
MIND A 6 HUZÁSRA JÁTSZIK**

**6 HUZÁS
HUSZÁGIRÓK SORSJÁTÉKA
6 HUZÁS**

**FŐNYEREMÉNY
100.000
KORONA
ÉRT.**

**5 a 20.000
KORONA STB.STB.**

ANYEREMÉNYTÁRGYAKAT
KIVANÁTRA 20% LEVONÁSSAL
KÉSZPÉNZBEN VISSZAVÁSA
RÖLJA A VÁLLALAT.

EGY SORSJEGY ÁRA 1 KORONA

Huzás már 1899. január hó 4-én.

Sorsjegyeket ajánl:

**Ipar- és Kereskedelmi Bank és
Katz Jakab
Debreczen.**